Pierasyłka apłačana "ryčałtam".

Cana asobnaha numaru **20** gr.

№ 5. **Wilnia, 8 lutaha 1928 h.** **Hod II.**

NAROD

REDAKCYJA j ADMINISTRACYJA: Wilnia, Nowy-Świet Turgielskaja 22 kw. 3.
PADPISKA: na hod . . 8 zał.
na paŭhodu 4 zał.
na 3 mies. 2 zał.
Zahranicu ŭdwaja darażej.

CANA ABIESTAK:
Pierad tekstam . . . . . . 20 hr.
Siarod tekstu . . . . . . 25 hr.
i pa tekście . . . . . 15 hr.
za radok drobnaha druku.

Worhan Biełaruskaje Sialanskaje Partyji. Wychodzie 6 razoŭ u miesiac

Narodnaja sprawa pieramoża.

Nia hledziačy na značnaju świadomaść biełaruskaha nasialeńnia ŭ Zachodniaj Biełarusi, sprawa wybaraŭ u Sojm i Senat pradstaŭlałasia spačatku wielmi niahodna. Hałoŭnaja pryčyna hetaha była ŭ tym, što internacyjanalnaja (mižnarodnaja, nia idejna biełaruskaja, nia lubiačaja biełaruskaj sprawy) čaść byłych hramadaŭcaŭ hatowa była pajšci (i ciapier pajšła) na wybary niebiełaruskija, na wybary, dzie biełaruskimi hałasami prawodzilisia-b Palaki j Żydy, na wybary pry tym-ža demanstracyjnyja, ad katorych Biełarusam nia było-b žadnaj karyści, a tolki škoda. A, z druhoha boku, Jaremič, Rahula, Bildziukiewič razam z ksiandzoŭskimi pasłuhačami dy poŭ Maskalom — poŭ Biełarusam W. Bahdanowičam i zusim užo čarnasociennym, abmaskalełym Ukraincam z Chołmščyny, swiašč. Hoładam, stwaryli niby biełaruski blok („Abiadnany Biełaruski Komitet bloku nac. m.“) i pačali spekulawać biełaruskim jimiam, majučy na ŭwazie swaje asabistyja mety.

Što nam było rabić!?

My naŭpierad pryłažyli ŭsie siły, kab stwaryć sucelny biełaruski front. Ale heta akazałasia niemahčymym, bo internacyjanalnaja čaść kiraŭnikoŭ byłoj „Hramady“ pad čužym upływam pryncypijalna admowiłasia ad blokawańnia ź jinšymi, choćby j bliskimi da jaje, biełaruskimi kirunkami, choć u prywatnych hutarkach pryznawała za nami ŭsiu praŭdu. Iści ŭ blok z tak zwanym „Abjadnanym Biełaruskim Komitetam bloku nacyjanalnych mieńšaściéŭ“? Ale naŭpierad hety komitet sam nie chacieŭ z nami blokawacca, bo nikoli ab hetym chacieńni nie zajawiŭ u presie, a na słowach pradstaŭniki jahonyja nieadnoŭčy wykazawali swaju admowu blokawacca z nami; kirawalisia jany pry hetym wyłučna tym, što zaniatyja kulturnaj pracaju našyja kiraŭniki nia buduć mieć mahčymaści wieści wybarnaj raboty, dy što dziejnaść našaha radykalnaha kirunku, pieraśledawanaha polskaj uładaju, nia zmoža raźwicca. Ščyra kažučy, i kiraŭniki Biełaruskaj Sialanskaj Partyji nia mieli achwoty iści ŭ blok z „Abjadnanym Komitetam“, takim, jakim jon byŭ i astaŭsia dahetul, z pryčyny asabistaha składu jaho samoha i prajektawanych jim kandydataŭ. Ale niekatoryja siabry z našaje Partyji na *swaju sobskaju adkaznaść* zwaročawalisia z prapozycyjaj bloku z „Abjadnanym Komitetam“ i dastali admowu; heta moža paświedčyć pamiž jinšym b. pasoł S. Baran.

Dyk što-ž astawałasia rabić? Siadzieć saščapiŭšy ruki abo iści padździeržawać Jaremiča, Rahulu j Bildziukiewiča, arhanistych i zakrystyjanaŭ z ksiandzoŭskaj chadecyji dy maskoŭskich čarnasociencaŭ z chadecyji Bahdanowičaŭska-prawasłaŭnaj? Znajučy hetych ludzioŭ, my žadnym sposabam nie mahli ŭziać na siabie adkaznaści. Mahčyma, što pára jich i projdzie ŭ Sojm i potym z boku biełaruskaha hramadzianstwa buduć narakańni „čamu nie pawiedamili ab jich na wybarach?“ Dyk my pawiedamlali j pawiedamlajem, a, z druhoha boku, zwaročujemsia da jichnich prychilnikaŭ (kali jany jość) z prośbaj zajawić publična, kaho z kandydataŭ bloku nac. mienšaściéŭ jany padździeržajuć, kab wiedać paśla, chto za jich adkazuje pierad biełaruskim narodam.

Kab paprawić swaju blahuju firmu, panowie Rahuli j Bildziukiewičy prapanawali niekatorym dobrym i paściwym biełaruskim rabačajom miascowym wystawić swaju kandydaturu pobač ź jimi. Hetakija ludzi prychodzili ŭ Hał. Wybarny Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa i kazali, što jim stydna wystaŭlać swajo proźwišča pobač z proźwiščami Rahuli, Bildziukiewiča j pad. Abo woś prykład. Prychodziać da nas niekalki miascowych biełaruskich inteligientaŭ i kažuć, što jany paŭtara miesiaca agitawali pa swajich wioskach i wołaściach za blok nacyjanalnych mienšaściéŭ, ale nichto jich słuchać nie chacieŭ. Ale pryjšło niekalki ekzemplaraŭ „Narodu“ i ŭsie žywa adkliknulisia na jahony zaklik.

Kali hetak adnosiacca da Jaremičaŭ i Bildziukiewičaŭ ludzi na miascoch, dyk ci ž lepiej mahli adnieścisia my, wiedajučy dobra niahodnaju rabotu jichniaju!?

Dyk my jim nie pamahali, a pačali razam z idejna-biełaruskimi prawadyrami nacyjanalnymi byłoj „Hramady„, rabotu dziela ratawańnia biełaruskaj sprawy na wybarach. Na naš zaklik žywa adhuknulisia dremlučyja žywyja siły na miascoch i pryšła blizu što ŭsia nacyjanalnaja čaść byłaj „Hramady“. Sprawa była ŭratawana: stwaryłasia wialikaja siła, katoraja świedča ab biełaruskim sumleńniu dy žywučaści našaha narodu i jahonaj inteligiencyji.

Ale hetym samym stwaryłasia pieraškoda spekulacyji Jaremičawaj kampaniji i jany ŭzjelisia na nas.

U „Сялянскай Ніве“, „Biełaruskaj Krynicy“ dy asobnymi listkami*), drukawanymi ŭ dziesiatkoch tysiačach ekzemplaraŭ, jany pašyrajuć niahodnaju manu ab nas. Pawodle swajho zwyčaju „źbiwać hałowy“, jany skirawali swaju niahodnaju łajanku proci asoby d-ra Janki Stankiewiča [i Justyna Muraški, nazywajučy jich najhoršymi škodnikami. Žadnych konkretnych abwinawačańnieŭ i faktaŭ jany nie padajuć.

„Biełar. Krynica“ (Nr. 8 art. „škodnik“) piša: „Jon wystawiŭ swaju dušu j sumleńnie na licytacyju. *Chto bolej dašć, taho rabotu budu rabić*“.

Niahodnyja maniuki (łhuny), damahajemsia ŭ was, skažecie: kali, dzie, kamu pradawaŭ dr. J. St. swajo sumleńnie?

Dalej tam-ža: „Zaihrawaŭ z usimi! Kłaniaŭsia nizka na parozie wajawodztwa i adnačasna dahawarywaŭsia z Hramadoj“. Nam daskanalna wiedama, što hram. dr. J. Stankiewič byŭ u wajawodztwie tolki dastajučy dazwaleńnie na źjezd Bieł. Sial. Partyji na 18 wieraśnia i paśla taho tudy nia mieŭ patreby zachadzić i nie chadziŭ. A što datyča da „dahaworawańnia z b. Hramadoj“, dyk praŭda, što my chacieli, kab usia Hramada (a nia tolki jaje nacyjanalnaja čaść') pajšła na biełaruskija (a nie internacyjanalnyja) wybary, ale-ž z prapozycyjaj bloku z Hramadoj zwaročawałasia „Сял. Ніва“ i „Bieł. Krynica“. Ćamu-ž tady nam maje być hańbaj toje, što panowie Bildziukiewičy ličać sabie zasłuhaj?

Tam-ža ŭ „Bieł. Krynicy“ i ŭ listoŭcy „Chto taki J. Stankiewič“ kažacca, što byccam polskija gazety chwalać našaju rabotu. Heta niapraŭda, ale my nie zławali-b, kali-b heta była praŭda; udaču našaje raboty pryznajuć i siabry „Biełaruskaha Sialanska-Rabotnickaha Abjadnańnia“, kažučy, što ŭ nas „rabota hrymić“, choć z taktyčnych pryčynaŭ hetaha nia drukujuć.

U listoŭcy kažacca, što dr. J. St. za „warożyja srodki raźbiwaje adziny biełaruski wybarny front“. Ćamu heta my raźbiwajem? Dziela taho, što nia jdziom razam z wami? Ale-ž i wy nia jdzicio razam z nami, dyk značycca j wy raźbiwajecie. I zapraŭdy wy raźbiwajecie, bo da sucelnaha biełaruskaha frontu, kali pakiniem z boku internacyjanalistaŭ, nie dajšło wyłučna z wašaj (Jaremičaŭcaŭ) winy. Srodki my, praŭda, majem, škada tolki, što jich wielmi mała. Ale srodki hetyja nie warožyja. Pierakanacca ŭ hetym kožny moža z taho, što jduć jany na karysnaju rabotu. Ci-ž nia dobryja ludzi stajać kandydatami na našych śpiskach? Jaki-ž worah dašć na heta hrošy!? Panowie Jaremičaŭcy i ksiandzoŭskija padłyžniki prosta prawakujuć, kažučy heta, jak prawakawali raniej, pišučy, što hrošy na „Narod“ my dastajom ad hram. Antona Łuckiewiča. Adumajciesia, što wy robicie, ci-ž nia dziakujučy wam mučajecca ŭ turmie na Łukiškach najstaršy pawadyr biełaruskaha ruchu, hram. A. Łuckiewič? Ci ž nia wy jašče niadaŭna ŭdawali (ŭ „Сял. Ніве“) hram. Lewa Menku zaraz paśle taho aryštawanaha? Swajoj niahodnaj manoj wy tolki sami sabie škodzicie; narodnaja sprawa, katoraju my robim, lohka sprawicca z karjerystami, spekulantami i prawakatarami.

Wybarnyja Komitety Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

Hałoŭny Wybarny Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa jość u Wilni (adres: Astrabramskaja wul. Nr. 27, hotel „Pietrahradzki“, pakoj 14 j 15).

U skład Prezydyjumu Hałoŭnaha Wybarnaha Komitetu Bieł. Sial. j Rab. ŭchodzie biazupynnaja rabačajka na biełaruskaj niwie, staraja zasłužonaja dziejačka hram. Antanina Astroŭskaja (žonka hram. Radasława Astroŭskaha, b. staršyni T-wa Biełaruskaje Škoły, aryštawanaha letaś polskaj uładaju pry likwidawaniu „Hramady“); zasłužony arhanizatar biełaruskaha teatru ŭ paŭnočnaj Wilenščynie, sekratar T-wa Biełaruskaje Škoły Wialejskaha paw., hram. Alaksandar Kalada, stary wyprabawany dziajač i ŭmieły arhanizatar, hram. Justyn Muraška, doktar J. Stankiewič, wiedamy ŭ usich halinach pracy biełaruskaj, hram. wuč. Symon Suchadolec, šyraka wiedamy i ahulna pawažany, i jinšyja.

AKRUŽNY KOMITET Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa ŭ Świancianach, wul. 3 ha Maja Nr. 9, hotel „Pietrahradzki“, pakoj 6. Michał Stankiewič i Alaksandar Kalada.

LIDZKI AKRUŽNY Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa ŭ m. Maładečnie, Zamkowaja wul. dom Nr. 14 Janki Kisiala (proci rynku). Staršynia Symon Suchadolec.

AKRUŽNY KOMITET Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa na Wilenski wokruh (adres toj samy, što j Hałoŭnaha Komitetu).

Hałoŭnym Wybarnym arhanizataram ad Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa ŭ Nawahradzkim wokruzie jość hram. Michał Čatyrka (adres: Nawahradak, Biełaruskaja Gimnazyja la Wialikaha Rynku Nr. 37 abo: Biełaruskaja Bursa la Bazylianskaj wul.).

Pawiatowyja Komitety Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

U LIDZIE: wul. Wyzwaleńnie dom Nr. 62 Piatroŭskaha. Staršynia H. Wialecki.

U AŠMIANIE, wul, Piłsudskaha (daŭniej Župranskaja) Nr. 31. Staršynia W. Kazłoŭski.

U WAŁOŽYNIE, wul. Zareckaja dom Nr. 36 Zajkoŭskaha.

Na zachodniaju čaść Wialejskaha paw. jość Komitet Bieł. Sial. j Rab, u Wišniewie kala Świra, u chacie Michała Šakały. Staršynia J. Muraška.

Na ŭschodniaju čaść Wialejskaha paw. jość Komitet Bieł. Sial. j Rab. ŭ Wialejcy paw., na čale stajić Flegont Wałyniec i Aleksandar Kalada.

U HŁYBOKIM, wul. Waršaŭskaja dom Nr. 2 Tresteraŭ jość Dzisienski Pawiatowy Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

Kandydaty śpiskaŭ Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ.

Śpiski Wybarnaha Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa nazywajucca ŭ usich akruhoch hetak: „Biełaruskija Sialanie j Rabotniki“ (pa polsku: „Białoruscy Włościanie i Rabotnicy“).

Kandydaty śpiskaŭ „Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ“ byli wystaŭleny na zjeździe ŭ Wilni 28-ha studnia. Asobna j samastojna wystaŭleny kandydaty na śpisku „Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ“ z Nawahradzkaha Wybarnaha Wokruhu.

Woś jakija kandydaty stajać na śpiskach „Biełaruskich Sialan i Rabotnikaŭ“.

U Lidzkim wokruzie: Doktar J. Stankiewič. Flegont Wałyniec, staršynia T-wa Biełaruskaje Škoły Wialejskaha pawietu, Michał Šakun (nia były pasoł, na't nie swajak jamu, a zusim jinšy), Justyn Muraška, Ihnat Łukjanowič, Wacłaŭ Kazłoŭski, Mikałaj Lach, Anton Juchnieŭski i Aleksandar Kułak.

U Wilenskim wokruzie: Doktar J. Stankiewič, Fl. Gasiul, J. Dareŭski, J. Sawicki i A. Dulka.

U Wilenskim wajwodztwie ŭ *Senat*: Antanina Astroŭskaja, Symon Suchadolec, Michał Štark (adwakat), Wasil Ragiel, Šaramet i Flegont Wałyniec.

U Świancianskim wokruzie: Justyn Muraška, Alaksandar Kalada, Michał Stankiewič, Ihnat Łukjanowič, Michał Piatroŭski i Jasep Suchalet.

U Nawahradzkim wokruzie: Michał Čatyrka, Radasłaŭ Astroŭski (były staršynia T-wa Biełaruskaje Škoły, ciapier palityčn[illegible] wiazień na Łukiškach), Šejna, M. Maścierka i inš[illegible]

U Nawahrad[illegible]
rus, S. Suchadol[illegible]

*) pierad nami lažyć taki listok pad nazowam „Chto taki Janka Stankiewič, i jaho wybarnaja kramka?“.

PRAHRAMA

HAŁOŬNAHA WYBARNAHA KOMITETU

BIEŁARUSKAHA SIALANSTWA J RABOTNICTWA.

Prystupajučy da wybaraŭ u Sojm i Senat, Hałoŭny Wybarny Komitet Biełaruskaha Šialanstwa j Rabotnictwa pryjmaje, jak minimum, het'kaju prahramu, dziela prawiadzieńnia ŭ žyćcio katoraj pawinny buduć ščyra pracawać jahonyja budučyja pradstaŭniki ŭ Sojmie j Senacie.

Pawinnaściaj kožnaha pasła j senatara, katory projdzie ad hetaha Komitetu ŭ Sojm i Senat, budzie:

I. Chodańnie (baraćba) za ahulna-palityčnyja prawy Biełaruskaha Narodu.

Damahajučysia prawa swabodnaha samaaznačeńnia ŭsich narodaŭ, adznačajem, što ideałam našym, jak i naahuł ideałam biełaruskich sialan i rabotnikaŭ, jość Niezaležnaja Złučanaja Biełaruś.

Na bližšy čas prahramaju Komitetu jość:

1) Wydzialeńnie biełaruskich pawietaŭ z polskich administracyjnych akruhoŭ.

2) Swaboda wybaraŭ u Samaŭrady i poŭnaja swaboda pracy samych Samaŭradaŭ. Urad pawinien mieć tolki kontrol nad pracaju Samaŭradaŭ.

3) U Zachodniaj Biełarusi ŭradnikami (čynoŭnikami) j wučycielmi ŭsich uradaŭ i školaŭ pawinny być wyłučna ludzi miascowyja. Zajmańnie ŭradowych miescaŭ pawinna być pawodle procentnaj kolkaści kožnaj nacyjanalnaści.

4) Poŭnaja swaboda palityčnaj, hramadzkaj, kulturnaj i haspadarskaj arhanizacyji.

5) Swaboda słowa, zborak, druku.

6) Poŭnyja prawy biełaruskaj mowy ŭ administracyji j sudoch.

7) Niezaležnaść wybarnych i mirawych suddzieŭ.

8) Skasawańnie palawych sudoŭ; skasawańnie kary śmierci

9. Amnistyja palityčnym wiaźniam.

10) Žmianšeńnie času słužby ŭ wojsku; adbywańnie wajskowaj słužby ŭ swajim kraju.

II. Abarona j chodańnie za ziamlu j pryrodnyja bahaćci. Biełaruskaha Kraju.

U Zachodniaj Biełarusi ŭsia ziamla pawinna naležyć da Biełaruskaha Narodu. Dziela taho na Biełaruskich Ziemlach pawinna być spyniena polskaje asadnictwa i zlikwidawana (skasawana) asadnictwa prawiedzienaje dahetul. Padzieł biaz wykupu dwornaj, dziaržaŭnaj i jnšaj ziamli pamiž bieźziamielnymi j małaziamielnymi sialanami biełaruskimi; košty prawiadzieńnia ziamielnaj reformy pawinna haspadarstwa (dziaržawa) ŭziać na siabie. Abarona ad niščeńnia biełaruskich lasoŭ. Zabaron wywazu lesu zahranicu; apieku nad lasami pieradać Samaŭradu.

III. Abarona socyjalna-klasawych i haspadarskich patrebaŭ biełaruskich sialan i rabotnikaŭ.

SIALANIE. Praca sielanina pawinna apłačawacca nia mieniej za pracu ludzioŭ, žywučych u mieście. Da hetaha možna dajści pry pomačy sprawiadliwych dziaržaŭnych zakonaŭ i pry pomačy sialanskaj klasawaj arhanizacyji. Arhanizawanaje sialanstwa budzie pradawać swaje ziemlarobskija wyraby pa wyššaj canie a kuplać tawary chwabryčnyja pa canie tanšaj. Dabrabyt sialanstwa padyjmiecca takža pry pomačy ziemlarobskaha promysłu, katory pawinien być zabiaśpiečany tannymi dziaržaŭnymi j hramadzkimi pazykami.

Płata dwornych [illegible]bkoŭ i batrakoŭ pawinna adpawiadać jichšaj za sprawiadliwaju płatu rabotnikam

Na ŭsio heta našyja pradstaŭniki pawinny buduć źwiarnuć wialikaju ŭwahu.

RABOTNIKI. Aswabadžeńnie rabotnikaŭ ad jarma kapitalistych i chwabrykantaŭ pry pomačy: a) minimuma zarabotnaj płaty, b) waśmihadzinnaha dnia pracy, c) dziaržaŭnaja ci na košt pradpryjemstwa štrachoŭka rabotnikaŭ ad chwaroby, kalectwa i na staraść, d) źmianšeńnia rabočaha dnia ŭ pradpryjemstwach škodnych dla zdaroŭja, e) wydawańnie biezrabotnym pamohaŭ, f) swaboda rabotnickich i prafesyjanalnych arhanizacyjeŭ.

Jak dla sialan, tak i rabotnikaŭ našyja pradstaŭniki buduć damahacca het'kaha: a) pamienšańnia padatkaŭ ad małaziamielnych i biednych i pierałažeńnia ciažaru padatkaŭ na plečy bahatych, b) spynieńnia padatkaŭ, jidučych na militaryzacyju, c) užywańnia lasoŭ naŭpierad na adbudowu źniščanych wajnoj haspadarak, d) dziaržaŭnyja pamohi ŭ sprawie razwoju biełaruskaj kooperacyji.

IV. Abarona rodnaj škoły.

Školny padatak, brany ź biełaruskaha nasialeńnia, pawinien iści wyłučna na biełaruskija škoły. Administracyja (inspektary, kuratary i pad.) biełaruskich školaŭ pawinna być wyłučna biełaruskaja. Centralnaja ŭłada moža mieć tolki prawa kantroli nad wydatkawańniam školnych hrošaŭ i dziejnaściaj školnaj administracyji.

Adčynieńnia hetulki biełaruskich pačatkawych školaŭ, kab kožnaje dziacio mahło chadzić u swaju blizkuju rodnaju školu. Adčynieńnia biełaruskich seminaryjeŭ wučycielskich, sietki biełaruskich siarednich—ahulna-aświetnych, techničnych, haspadarskich, pramysłowych i handlowych školaŭ.

Adčynieńnie biełaruskaha ŭniwersytetu.

V. Abarona swabody sumleńnia j swabody ŭsich wieraŭ.

Wiera jość sprawaju sumleńnia kožnaha čaławieka. Dziela taho Komitet staijć za poŭnaju swabodu wieraŭ i niezaležnaść carkoŭnych i kaścielnych arhanizacyjeŭ ad dziaržaŭnaj administracyji. Dziela taho-ž Komitet damahajecca addzialeńnia carkwy j kaściołu ad haspadarstwa (dziaržawy). Uwiadzieńnie biełaruskaj mowy ŭ usim carkoŭnym i kaścielnym žyćci relihijnym biełaruskaha narodu. Biełarusy jak prawasłaŭnyja, tak i kataliki pawinny mieć duchawienstwa swaje nacyjanalnaści. Abarona wieraŭ i duchawienstwa ad uciskaŭ z boku administracyi.

Usie wyšmienawanyja ŭ piacioch raździełach biełaruskija patreby j prawy buduć zabiaśpiečany lapiej, kali ŭ nas budzie terytoryjalnaja aŭtonomija. A dziela taho, majučy ideałam niezaležnaść, Hałoŭny Wybarny Komitet Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa ŭ ciapierašnim časie damahajecca aŭtonomii Zachodniaj Biełarusi.

Braty Biełarusy! Sialanie j Rabotniki! u dzień 4 sakawika (marca) i 11 sakawika 1928 h. idziecie ŭsie addać swoj hołas za špisak Wybarnaha Komitetu Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa. Hetym pamožacie swajmu narodu i samym sabie.

Hałoŭny Wybarny Komitet
Biełaruskaha Sialanstwa j Rabotnictwa.

(Adres: Wilnia, Astrabramskaja wul. Nr 27. hotel „Pietrahradzki", pakoj Nr 14 j 15).